

Sygn. akt I CSK 910/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa B. Z.

przeciwko M. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 15 marca 2021 r., sygn. akt I ACa 1350/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany M. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, oddalającego apelację skarżącego w sprawie o zapłatę z powództwa B.Z..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Wspomniane zagadnienie ujęto w formę pytania, czy „założenie wspólnego konta przez strony implikuje jedynie współposiadanie środków na nim zgromadzonych czy być może współwłasność, do której miałby zastosowanie art. 197 k.c. oraz 379 § 1 k.c.” (pisownia oryginalna).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw. Oznacza to, że do sformułowania zagadnienia prawnego konieczne jest wydobycie z okoliczności faktycznych sprawy elementów charakterystycznych dla określonej grupy lub kategorii przypadków, a następnie generalizacja jego konstrukcyjnych elementów, które będą stanowiły ośnowę analizy prawnej; dzięki temu odpowiedź na zagadnienie prawne, nie tracąc więzi z rozpoznawaną sprawą, może służyć ocenie problemów jurydycznych występujących w innych sprawach.

Skarżący nie wykazał, by postawione przez niego pytanie odpowiadało opisanym wyżej wymaganiom. Ujęcie problemu jurydycznego w ten sposób, że wskazanie przez Sąd skutków prawnych miało być powiązane konkretnie i

wyłącznie z „założeniem wspólnego konta przez strony” nie odpowiada okolicznościom sprawy. Stanowisko Sądu Apelacyjnego co do zasadności żądania pozwu było bowiem oparte na szeregu ustaleń faktycznych dotyczących, jak wskazano, sposobu gromadzenia przez powoda i matkę pozwanego środków pieniężnych na wspólnym rachunku bankowym oraz realnego przepływu środków finansowych między wspólnymi i osobistymi kontami. Odpowiedź na pytanie prawne nie miałaby zatem odniesienia do okoliczności sprawy, a w konsekwencji nie mogłaby wpłynąć na rozstrzygnięcie o zasadności skargi kasacyjnej.

Ponadto zagadnienie prawne zostało ujęte w sposób bardzo ogólny i niejasny w warstwie jurydycznej. Pytanie, czy dana okoliczność „implikuje” tylko współposiadanie, czy też może współwłasność środków zgromadzonych na rachunku, może być różnie rozumiane, w tym jako odnoszące się do podstaw stosowania domniemania faktycznego; za właśnie takim jego pojmowaniem mogłoby przemawiać wyrażone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oczekiwanie, że Sąd „ustali kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu” zagadnienia prawnego. Przyczyna kasacyjna unormowana w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie służy jednak powyższemu celom, tzn. generalnemu potwierdzaniu możliwości stosowania presumpcji faktycznej lub wskazywaniu kryteriów świadczących o przysługiwaniu uprawnionym określonych wierzytelności do banku o wypłatę środków z prowadzonego na ich rzecz rachunku bankowego. Skarżący nie uzasadnił zresztą, by istniała potrzeba formułowania takich wskazówek w celu wsparcia praktyki stosowania prawa; tylko na marginesie wypada dodać, że o istnieniu powyższej potrzeby w żadnym razie nie świadczy również wywód prawny zawarty w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W świetle powyższych uwag, które uzasadniają negatywne stanowisko co do wystąpienia wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. przyczyny kasacyjnej, tylko na marginesie można dodać, że z motywów wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, by sformułowane przez pozwanego zagadnienie było trudne, a udzielenie odpowiedzi na zadane pytanie przekładało się na wynik sprawy. Skarżący nie wskazał również, w jaki sposób instytucje takie jak własność czy posiadanie mogą odnosić się do wierzytelności wynikających z umowy rachunku bankowego, tymczasem kwestia ta nie jest oczywista i wymagałaby przedstawienia

przekonującego, pogłębionego wyводу jurydycznego – zwłaszcza gdyby uzasadniana miała być możliwość przyjęcia, że właścicielem środków zgromadzonych na rachunku bankowym może być podmiot inny niż bank. Nadto pozwany, wskazując na istnienie problemu prawnego, pominął dorobek orzecznictwa oraz obowiązujące regulacje dotyczące relacji uprawnień osób, które wspólnie zawarły umowę rachunku bankowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012 r., III CSK 189/11).

Co się tyczy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, czyli drugiej z przywołanych w skardze przyczyn kasacyjnych, to jej połączenie z przyczyną unormowaną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem stanowić istotnego zagadnienia prawnego i jednocześnie nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowego jej rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11). Tymczasem skarżący wskazał, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania jako oczywiście uzasadniona – bez oddzielenia tej kwestii od opisanego wyżej zagadnienia prawnego i bez wsparcia swego stanowiska odrębnym wywodem jurydycznym.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynie określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaganiom tym nie odpowiada i sprowadza się do ogólnego opisanie warunków uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną. Skarżący nie przedstawił żadnej argumentacji koniecznej przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zdolnej do przekonania o "oczywistej" zasadności skargi.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania – o czym orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[as]